

ROSACEA

Information om et voksen-problem

ROSACEA. Rosacea rammer omkring 2–10 procent af den voksne befolkning. Rosacea er en kronisk hudsygdom, som giver rødme, knopper og betændt udslæt i ansigtet, primært omkring panden, næsen, kinderne og hagen.

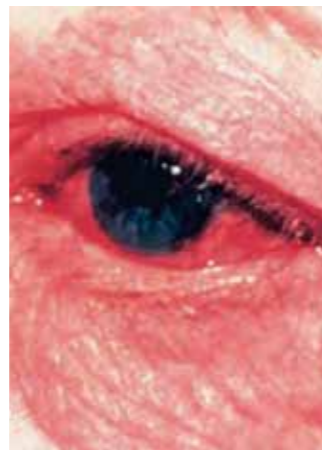
Symptomer

Selvom rosacea og akne har visse symptomer til fælles (for eksempel røde knopper og pusholdige blærer) findes der også en række forskelle. Ved rosacea findes der ikke de hudorme, komedoner, som forekommer ved akne. I forbindelse med rosacea er det desuden først og fremmest de midterste dele af ansigtet, som rammes, mens akne typisk forekommer i hele ansigtet, på ryggen og på brystet.

Klassiske symptomer ved rosacea.

Det er oftest personer i 30-40 års alderen, som rammes af rosacea. Til forskel fra akne, som oftest dukker op i puberteten og i teenageårene, rammes man stort set aldrig af rosacea, inden man er fyldt 20 år. Rosacea optræder i perioder, og mange er helt symptomfrie mellem anfaldene. For nogle kan symptomerne dog være både synlige og besværlige.

- I starten ses en diffus rødmen i det berørte område. Med tiden udvikles en masse små røde og overfladiske blodkar, som giver rødmossede kinder og en rød næse. Mange tolker dette som et tegn på, at den pågældende har et overforbrug af alkohol, men det er ikke tilfældet.
- Perioder med anfaldsvist optrædende rødmen, såkaldt flushing, er også almindeligt forekommende.
- Ved en typisk rosacea har man også betændte knopper og pushholdige blærer midt i ansigtet.
- Rosacea kan også give de samme symptomer som øjenbetændelse.

Øjensymptomer

Ved øjensymptomer bør man konsultere en øjenlæge, men ofte kan de have svært ved at give den specifikke diagnose rosacea.

Rhinophyma

Sværere former for rosacea kan især hos mænd med tiden være årsag til en stor og klumpet næse som følge af en kraftig tilvækst af talgkirtler. Dette kaldes for rhinophyma.

Sygdommens opståen

Hvorfor nogle mennesker rammes af rosacea er stadig en gåde. En del af forklaringen kan være, at mekanismer, som styrer blodkarrenes funktion i ansigtet, på en eller anden måde starter en inflammationsproces. Rosacea forekommer oftere hos personer, som har let til rødmen som følge af varme og stress. Sol og kronisk solskadet hud er uden tvivl en vigtig baggrundsfaktor, som er hyppigere hos personer med lys hud, ligesom det er tilfældet med rosacea. Der findes også teorier om, at rosacea, ligesom akne, har sit udspring i ansigtets talgkirtler. På trods af at man ofte benytter sig af antibiotika i behandlingen, har man dog aldrig fundet bakterier, som skulle forårsage rosacea.

Forværrende faktorer

Eksempler på faktorer, som kan fremprovokere en forværring, er stærkt krydret mad, varme drikke, sol, varme, kulde, irriterende kemikalier (undertiden også almindelig hudcreme), alkohol og stress. Det er velkendt, at stærke kortisoncremer anvendt i ansigtet kan fremkalde rosacea. Receptfri hydrokortison er dog som oftest "ufarlig".

Hvis man i løbet af kort tid (timer) mærker en hurtig forværring af symptomerne som følge af en af ovenstående faktorer, må man naturligvis forsøge at undgå disse. Desværre er det svært at afgøre, hvad det er, der udløser symptomerne, og samtidig er det ikke alle, der oplever, at disse faktorer forværrer symptomerne. Alle med rosacea bør generelt undlade overdreven solbadning.

BEHANDLING

Hvad man selv kan gøre

Der findes i dag ikke noget receptfrit lægemiddel mod rosacea. Der findes derimod en række ting, du selv kan gøre:

- Undlad mad og produkter, som får huden til at blive varm eller rødme.
- Undgå irritation af hud, som rødmer let. Brug derfor ikke stærke sæber, aftershave eller alkoholopløsninger til udvortes brug.
- Undlad peelingbehandling.
- Vær forsigtig med solbadning. Solcreme er vigtig, men skygge er endnu bedre.

Som ved de fleste hudsygdomme vil nogle mennesker med rosacea opleve en forbedring ved ophold i solen. Det gælder for omtrent 20-30 % af alle rosacea-patienter. Teoretisk set vil solen dog på lang sigt altid have en forværende effekt, og derfor frarådes overdreven solbadning. I handlen findes kosmetiske produkter, som kan dække rødme i huden. Disse produkter kan dog undertiden også irritere huden.

Generelt ved lægemiddelbehandling

Moderne rosacea-behandling bygger ofte på en speciel gel eller creme, som indeholder metronidazol (antibiotika). I de senere år er der også fremkommet ikke-antibiotika i udvortes form, som blandt andet indeholder det antiinflammatoriske middel azelainsyre.

Hvis ovenstående behandling ikke hjælper, plejer man at gå over til tabletbehandling. Traditionelt har man anvendt antibiotika i tabletform, såkaldt tetracyklin. Det vides ikke med sikkerhed, hvorfor antibiotika hjælper mod rosacea. Man mener ikke, at det skyldes eksistensen af en speciel bakterie ved rosacea, men snarere, at visse antibiotika virker mod inflammation i huden. I dag findes der også tetracyklinbehandling, som specifikt behandler inflammationen uden at have en antibakteriel effekt.

Svære former for rosacea kan behandles af en hudlæge. Ovenstående behandlinger virker først og fremmest mod de knopper og pusholdige blærer, som forekommer ved rosacea, hvorimod rødmen og overfladiske blodkar kun påvirkes i mindre udstrækning.

Geler/cremer

Ved behandling med geler/cremer tager det ofte nogle måneder, inden man opnår den maksimale effekt. Mindre ubehag som f.eks. tørhed eller lettere svien kan forekomme. Det er vigtigt at fortsætte behandlingen, indtil helingen er fuldstændig. Derefter gentages behandlingen, når rosaceaen vender tilbage.

Tetracykliner

Rosacea kan behandles effektivt med tetracyklintabletter/kapsler, og helingen bør være afsluttet i løbet af 2-6 måneder. Behandlingen bør ikke afsluttes før tid. Tetracykliner må ikke gives til gravide. I stedet anvendes andet antibiotika.

Laser og kirurgi

Forskellige typer af laserteknikker, som er specielt udviklet til behandling af blodkar, er effektive mod rødme og overfladiske blodkar, men hjælper ikke mod knopper og pusholdige blærer. Behandlingen er også tidskrævende og kun i sjældne tilfælde tilskudsberettiget. Fortykkelse af huden på næsen (rhinophyma) kan udmærket fjernes med kirurgisk behandling eller laser.

Øjensymptomer

Tetracyklinbehandling er oftest det mest effektive valg ved øjensymptomer.

Prognose

Rosacea er en kronisk sygdom, men den går sædvanligvis ind i en roligere fase efter behandling. Man skal derfor være påpasselig med ikke at afslutte behandlingen før tid.

I samarbejde med dermatolog Mats Berg.
Hudklinikken, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Galderma Nordic AB. Box 15028, SE-167 15 Bromma
Tfn +46 8-564 355 40, Fax +46 8-564 355 49, www.galdermanordic.com